

Zomaar een dak boven wat hoofden

Gedachten over de opvang van vluchtelingen

In de afgelopen maanden is er in Nederland sprake geweest van diverse crises. De boeren gaan de straat op om te protesteren tegen de plannen om de stikstofreductie nu te realiseren. De oorlogsbeelden over de oorlog in Oekraïne zorgen voor herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog. Er is ook opnieuw een vluchtelingen crisis.

De vluchtelingen crisis leidt ook nu weer tot heftige reacties in de samenleving en discussies in de politiek. Wij dachten dat wij de beelden van 2015 niet meer zouden zien. Toch zagen wij mensen in de openlucht slapen rond de COA-vestiging in Ter Apel en werden mensen per bus naar plaatsen gebracht om daar te slapen. De maatschappelijke discussie ging over de vraag of wij wel aan zoveel mensen onderdak konden bieden; wij hadden toch ook een woning crisis?

En wat gaat de kerk doen?

Er waren verschillende initiatieven om toch de groep asielzoekers niet in de kou te laten staan. Particulieren boden woonruimte aan, mensen brachten maaltijden naar Ter Apel en zo werd de helpende hand geboden. Het Rode Kruis en zelfs Artsen zonder Grenzen boden in Nederland hulp. Mensen helpen mensen.

Binnen de Protestantse Kerk Den Haag zijn er ook asielzoekers opgevangen. In de Bethelkapel en de Duinzichtkerk ging men in het najaar aan de slag. Met de hulp van Stek is ook hier in Zuidwest (in de Bosbeskapel) een tijdelijke opvang gerealiseerd. Ook particulieren boden woonruimte aan.

Zuidwest

In Zuidwest is er een groep van vijf tot tien mensen opgevangen. De diaconie wilde zo ook in de wijk present zijn. De diaconie heeft begin oktober een oproep gedaan om te helpen. Ruim veertig mensen meldden zich aan om een dienst te draaien. Natuurlijk was het spannend, maar wij konden niet anders. Klaas Koffeman bood aan een en ander te coördineren. Zo kwamen de eerste gasten op donderdag 15 oktober 2022. Een spannend avontuur, want wat konden wij verwachten?

Kerkelijke presentie

De diaconie wil er zijn voor de naaste in nood, dichtbij en ver weg. In het beleidsprogramma staat dat zij er wil zijn voor iedereen die God op haar weg brengt en om hulp vraagt.

De presentie van de kerk in de buurt wordt steeds belangrijker. De titel van dit artikel is dan ook 'Zomaar een dak boven wat hoofden', ontleend aan een lied van Huub Oosterhuis. Het eerste couplet luidt als volgt:

*Zomaar een dak boven wat hoofden
deur die naar stilte openstaat.
Muren van huid, ramen als ogen
speurend naar hoop en dageraad.
Huis dat een levend lichaam wordt
als wij er binnen gaan
om recht voor God te staan.*

De kerk is meer dan een gebouw en is een levende gemeenschap. Men spreekt in dit verband wel over de kerk als herberg, dat wil zeggen een plek van ontmoeting met de ander en de

Ander. Iedereen is er welkom. Gastvrijheid zonder onderscheid des persoons. In deze herberg is plek voor alle mensen van goede wil en met respect voor de mening van de ander. De uitnodiging om onderdak te bieden aan mensen, die een veilig thuis zoeken is dan ook begrijpelijk en logisch om het Koninkrijk dichterbij te brengen.

Een impressie

Op het moment van schrijven van dit artikel zijn wij als diaconie al acht weken onderweg met de opvang. Naast de vijf gasten die al vanaf 12 oktober in de Bosbeskapel verblijven, is het een komen en gaan geweest van andere vluchtelingen. Helaas vertrokken zij niet omdat zij opgeroepen werden voor de vervolprocedure in Ter Apel, maar vanwege oplopende spanningen. Voor opvang van minderjarigen blijkt onze kapel toch minder geschikt.

Wij zijn natuurlijk blij met Klaas Koffeman als coördinator en ook met alle vrijwilligers die hierbij betrokken zijn. Naast de vele gemeenteleden van onze drie locaties, hebben ook veel buurtbewoners zich aangemeld om te helpen. Met meer dan 55 personen begint het al aardig op een geoliede machine te lijken waarin alle vrijwilligers elke ochtend om 8.00 uur op de hoogte worden gebracht van nieuwtjes en wat er die dag zoal te gebeuren staat in de kapel. Ook kan digitaal bekeken worden of alle diensten voor de aankomende tijd wel zijn ingevuld. Inmiddels is Klaas Koffeman, samen met een aantal vrijwilligers, druk bezig met het regelen van een zinvolle dagbesteding voor onze gasten. Er wordt veel gesport en ook vrijwilligerswerk bij 'Hart voor Werk' aan de Kerketuinenweg lijkt te gaan lukken.

Omdat wij vrijwilligers hebben aangetrokken met de belofte dat het maximaal drie maanden zou duren, hebben wij als diaconie in onze laatste vergadering besloten om de opvang uiterlijk op donderdag 12 januari 2023 te beëindigen. Het is geen eenvoudige beslissing wanneer wij bedenken dat het hierbij voor onze gasten niet eindigt. Op hoeveel plekken zullen zij nog moeten vertoeven voor hen de rust wordt gegund van een eigen onderkomen?

Tot besluit

Het zal weer rustiger worden in de Bosbeskapel. Geen lekkere maaltijden meer die bereid worden in de keuken, geen interessante gesprekken over van alles en nog wat. Wij wensen onze gasten voor de toekomst vrede en alle goeds. Hopelijk vinden zij wat zij zoeken: een plek om te wonen zonder oorlog, geweld en haat. In de tweede week van januari komt er een 'uitzwaaimoment'. Er is geen reden voor een feestje, maar wij nemen afscheid van mensen, die ons dierbaar zijn geworden.

Gert-Jan de Raad en Christiaan Scheen

Ontmoeting als ‘wake-upcall’

In de roerige tijd waarin wij leven kunnen we veel contacten hebben maar tegelijk weinig ontmoetingen. Waar komt die spanning toch vandaan? Het was/is een van mijn levensvragen waarmee ik voor het eerst werd geconfronteerd tijdens een studiereis naar de oecumenische broederschap in Taizé. Dan schrijf ik 1976. Een overweldigende ervaring met bijzondere ontmoetingen. Met zowel broeders als bezoekers. Te midden van velden vol bloeiende zonnebloemen en, toen nog, aftandse barakken. Het zou een pleisterplaats worden. Zo kon het dus ook: ontmoetingen die inspireerden. In de Benedictijnse geest van ‘aandachtig leven’. De les die ik leerde: om ontmoetingen te laten slagen is een eerlijke ontmoeting met mezelf nodig...

Het nadenken over kansen van ontmoeting is niet begonnen met de opkomst van het christendom. Het klassieke verleden heeft onze religie veel denkstenen aangereikt. In de Griekse filosofie is altijd veel over het geheim van de ontmoeting nagedacht. Joodse filosofen als Buber en Rosenzweig hebben daar dankbaar gebruik van gemaakt. Voor Martin Buber zijn ontmoetingen met andere mensen en de ontmoeting met God belangrijke voorwaarden voor de mens om zichzelf te vinden en daardoor het

eigen ‘ik’ te kunnen ontdekken. ‘Ik word door jou’. Anders gezegd: in de ontmoeting ervaar ik wie ik werkelijk ben. Het kan nieuw leven wakker maken.

Ontmoeting met een engel

Sporen van het ‘oude denken’ zien we ook terug bij de evangelist Lucas. Keer op keer lezen we in zijn evangelie van ontmoetingen die ons hart raken. Die ontmoetingen ervaar ik als beeld van wat er ook vandaag de dag tijdens een ontmoeting kan gebeuren. Als die tenminste slaagt. De afgelopen adventsweken gaven ons, ook wat dat betreft, veel stof tot nadenken. En Lucas spreekt daar een aardig woordje in mee!

Het tafereel bijvoorbeeld waarin een engel aanklopt bij het huis van Maria van Nazareth en haar de geboorte van een kind aankondigt. Als een ontmoeting slaagt, dan kan dat bij mij het gevoel oproepen dat ik een engel tegengekomen ben. De ander komt dan op mij over als een engel die door de Eeuwige gestuurd is om op dit moment iets tegen ons te zeggen wat ons opbeurt en kan veranderen. Ontmoetingen als scheppend gebeuren dat ons in beweging kan zetten. Of om in ‘adventsterminologie’ te spreken: het laat het ‘kind’ in mij geboren worden - een beeld van het nieuwe en onvervalste dat in mij wil groeien.

Ontmoeting als zegen

Maria koestert die ontmoeting met de engel niet enkel, ze komt daarna ook in beweging. Daar is elke ontmoeting op uit voor mijn gevoel. De ‘gezegende onder de vrouwen’ gaat op weg naar haar nicht Elisabet. Lucas beschrijft het beeldend. Ze wordt nu zelf als een engel die nieuw leven bij haar nicht laat ontstaan. In haar lichaam ‘springt’ haar kind op: ontmoeting brengt vreugde en levendigheid teweeg.

Wat deze ontmoeting tussen beide vrouwen ook typeert, is het zegenen van elkaar. Zegenen betekent vanouds ‘iets goeds over elkaar zeggen’. Het is dus niet alleen iets dat voorbehouden is aan ‘professionals’. Is dat niet ons aller verlangen in onze vaak harde realiteit? Het

ontvangen van zegenende woorden, waarvan uitgaat dat jij welkom bent in deze wereld en dat er veel goeds in jou zit. Bij de ontmoeting horen dan ook woorden die zich richten op het goede in elkaar.

Bladeren we door naar het kerstverhaal zelf: de eersten die het Kind na zijn geboorte ontmoetten waren herders. Eenvoudige mensen zijn soms beter in staat tot een ware ontmoeting dan mensen die alles meestal vanuit hun verstand benaderen. Ook hier schetst Lucas een ontmoeting die mensen in het hart raakt. In het Kind herkennen de herders Hem die licht brengt in hun duisternis en die hoop geeft en hun harten met vrede vervult...

Als ontmoeting niet vanzelf gaat

Maar Lucas is zeker niet van de luchtfietserij. Hij heeft, gaande in het voetspoor van de Heer, zijn ogen altijd goed opengehouden en daar kunnen wij ons voordeel mee doen. Er zijn zeker ook andersoortige ontmoetingen waarin we niet enkel vriendelijke mensen op ons pad tegenkomen, maar ook mensen die ons proberen te kleineren. De ontmoeting van Jezus met de duivel. De wigdrijver zoals deze macht ook wel te boek staat. Maar ook in dit soort ontmoetingen liggen kansen. Wanneer we geconfronteerd worden met bedreigingen. Menswording lukt niet vanzelf. Contact blijven zoeken met onze eigen waarheid zodat we zonder angst ons leven vorm kunnen geven.

Ontmoetingen kunnen dus ook mislukken. Wanneer we blijven hangen in het vasthouden aan onderlinge tegenstellingen. Dan kijk ik de ander niet in de ogen om haar of zijn geheim te ontdekken, maar ik kijk de ander enkel wantrouwend aan. Jezus heeft ook weet van mislukte ontmoetingen. Die komen we nogal eens tegen bij Lucas wanneer hij vertelt over ontmoetingen die Jezus heeft in de synagoge. Met vaak als oorzaak dat mensen een vooringenomen beeld van Hem hebben. Blijven hangen in vertroebelde beelden dus en die ervaringen kennen wij ook: als ik een ontmoeting inga met vooringenomen beelden en meningen. Die les legt Lucas bij ons neer: als ik zelf altijd de oude wil blijven en mezelf allereerst wil verdedigen, ben ik niet in staat om een ander daadwerkelijk te ontmoeten en werkelijk open te staan voor het nieuwe en onbekende... Ware ontmoeting wil ons ruimte bieden waarin wij in alle vrijheid durven veranderen... Met recht een 'wake-upcall'!

ds. Meindert Burema

Warmte en gezelligheid in de winter

Van half januari tot eind maart 2023 vindt de zevende editie van Winterstek plaats. Winterstek is een programma met allerlei activiteiten, bedoeld om licht te brengen in de donkere maanden na de feestdagen. Wij spraken Anita del Monte Lyon-Hendriks, diaconaal ouderenwerker bij Stek en projectleider van Winterstek, over waarom het, zeker deze winter, zo belangrijk is een dergelijk programma aan te bieden.

Anita vertelt eerst over het ontstaan van Winterstek. Dat begon niet in de winter, maar in de zomer, met Zomerstek. Vanaf 2006 wordt er door Stek een programma voor de zomermaanden samengesteld. Oorspronkelijk was dit voor oudere en/of eenzame Hagenaars, die in de zomermaanden alleen thuiszaten, terwijl de familieleden op vakantie waren. Vanaf 2017 werd een soortgelijk programma ook in de winter georganiseerd, voor de lege en donkere tijd na kerst en oud en nieuw.

De activiteiten

Het programma gevuld krijgen met interessante en gezellige activiteiten is best een klus. Het proces begint dan ook al ruim van tevoren. Anita: 'In het najaar stuur ik een mail naar de bekende vrijwilligers en contactpersonen van locaties, zoals kerken, woonzorgcentra en buurt-/wijkcentra. Dan vraag ik of ze (weer) een activiteit aan willen bieden of hun locatie beschikbaar willen maken. Dat laatste was dit jaar best spannend: wij vragen mensen in principe om hun locatie gratis ter beschikking te stellen. Zouden ze dat nu wel willen, nu de energiekosten zo hoog zijn? Maar het is weer gelukt. Winterstek is dit jaar zelfs groter dan ooit, met wel 78 activiteiten!' De activiteiten worden verspreid over de stad georganiseerd, zodat er voor iedereen wel iets in de buurt is. Er zijn koffieochtenden, wandelclubs, creatieve activiteiten, maaltijden en nog veel meer. Ook Zuidwest doet mee: in Buurt-en-kerkhuis Shalom is er een workshop over gedichten, geleid door Suze Mulder.

De aanmeldingen

Zodra alle activiteiten bekend zijn, wordt begin december een folder uitgebracht en verspreid. Mensen kunnen hun voorkeur voor activiteiten dan doorgeven. Anita: 'Voor de kerst komen de aanmeldingen bij ons binnen. Onze vaste vrijwilliger probeert iedereen dan bij zijn/haar eerste keuzes in te delen. Maar soms zijn er meer aanmeldingen dan beschikbare plekken. Dan komt er een wachtlijst.' Dat betekent dat er ook weleens mensen teleurgesteld moeten worden, een van de mindere kanten van het werk aan het project. 'Soms staat er iemand voor de deur die vond dat hij/zij toch een plekje verdiende, ook al was het vol. Het kan best lastig zijn om daar dan adequaat op te reageren, vooral omdat de meeste begeleiders van de activiteiten vrijwilligers zijn', vertelt Anita.

Inzet en enthousiasme

Maar de positieve ervaringen voeren de boventoon. Anita: 'Er zijn veel mensen die uitkijken naar Winter- en Zomerstek. We hebben veel vaste deelnemers, die het leuk vinden aan de activiteiten deel te nemen en daar ook vaak weer bekenden tegenkomen. Er zijn een hoop vriendschappen ontstaan.' Zo heeft het project een diaconaal doel, maar geeft het ook zingeving en is er gemeenschapsvorming. En dat allemaal (bijna) gratis. 'We vragen alleen soms een vergoeding voor de materiaalkosten; € 1,00 of maximaal € 2,50', legt Anita uit. 'Dat is echt uniek in Nederland. Ik ben er dan ook trots op dat er steeds weer vrijwilligers bereid zijn de activiteiten aan te bieden.' Dit jaar heeft het project nog een extra functie: het biedt letterlijk plekken van warmte. Met recht een belangrijk project voor de stad en haar inwoners!

Jantine Wignand

Als dit nummer van Samenklank uitkomt, is de aanmelddeadline voor Winterstek helaas al voorbij. Stek is echter altijd voor volgende edities op zoek naar nieuwe locaties, deelnemers en vrijwilligers om de activiteiten te leiden. Meer weten? Neem dan contact op met Anita via AdelMonteLyon@stekdenhaag.nl of 070-3181616.